

Посљедице консолидације гласова земаља из Европе у Извршном одбору ММФ-а

The consequences of consolidating the votes of countries from Europe in the IMF's Executive Board

Милош Грујић*

Друштво за управљање Пензијским резервним фондом Републике Српске а. д. Бања Лука, Бања Лука, Босна и Херцеговина

Дејан Поповић**

Народна скупштина Републике Српске у Бањалуци, Бања Лука, Босна и Херцеговина

Сажетак: У стручној јавности прије неколико година расправљало се о посљедицама консолидовања заступљености земаља из ЕУ у Извршном одбору ММФ-а. Главна идеја је била да се чланице ЕУ подијеле у двије изборне јединице (*constituencies*), на чланице из еврозоне и чланице изван еврозоне. Предмет рада јесте анализа гласачке снаге у Извршном одбору Међународног монетарног фонда користећи *Penrose-Banzhaf* индекс (PBI) и Колеманов индекс (CI). Циљ рада јесте исказивање могућности изгласавања и могућности блокирања одређених одлука у односу на позицију у изборној јединици. Такође, осврнућемо се и на карактеристике службених мисија ММФ-а с циљем утврђивања важности резултата и препорука проистеклих из посјете тима ММФ-а земљи.

Кључне речи: Међународни монетарни фонд, анализа гласачких снага, гласање, *Penrose-Banzhaf* индекс (PBI), Колеманов индекс (CI)

Abstract: A few years ago, the expert public was discussing the consequences of consolidating the EU countries' representation in the IMF's Executive Board. The main idea was that EU members should be split into two constituencies. – the first one with members of the eurozone and the other a members outside the eurozone. The subject of this paper is to analyse the voting power in the Executive Committee of the International Monetary Fund using the *Penrose-Banzhaf* Index (PBI) and the *Koleman's* Index (CI). The aim of the paper is to express the power of voting and the possibility of blocking certain decisions in relation to the position in the constituency. We will also take a look at the characteristics of the official missions of the IMF in order to determine the importance of the results and recommendations arising from the visit of the IMF team to the country.

Keywords: International Monetary Fund, analysis of voting forces, voting, *Penrose-Banzhaf* index (PBI), *Coleman's* index (CI).

Увод

Међународни монетарни фонд (ММФ) представља међународну економску организацију чија се улога преваходно односи на олакшавање либералног трговинског и платног промета (Keohane, 2005). Хипотеза да се помоћ одобрава

* ✉ milos.grujic@pref.rs.ba

** ✉ dejan.popovic@narodnaskupstinars.net

са сврхом испуњења зацртаних спољнополитичких агенди високоразвијених земаља у супротности је са основним постулатима садржаним у статуту ММФ-а. У случају да се ова хипотеза потврди, то би значило да „доктрина економске неутралности“, коју истиче ММФ као суштинску карактеристику своје политике, може бити покриће за империјалистичке тежње Сједињених Америчких Држава и осталих развијених земаља. С тим у вези, Смит сматра да је Међународни монетарни фонд „политичка институција. Вођен је од стране политички постављених особа именованих од стране држава чланица, те одлуке организације рефлектују политичке интересе држава чланица“ (Smith, 1984, стр. 211). Слиједом наведеног, „економска неутралност“, промовисана као мантра ММФ-а од оснивања, представља покриће великим силама у сврху испуњења њихових геостратешких интереса. У том смислу, манифестацију политика САД и њој придружених држава можемо сагледати кроз аспекте политичке димензије ММФ-а. Политичка димензија *defacto* потврђује претходно изречене ставове, и то: политичким притисцима великих западних сила унутар институције (пондерисано гласање и право вета); спољашњим политичким притисцима истих земаља и политичким притисцима које Фонд и Свјетска банка испољавају према земљама трећег свијета (Swedberg, 1986).

ММФ обезбјеђује финансијску помоћ својим чланицама у замјену за економске реформе (Oatley & Yackee, 2004). Међутим, према мишљењу многих теоретичара, САД имају велики утицај на обликовање циљева и политику коју спроводи ММФ. У том контексту, значајно је истаћи способност САД да утиче на одлуке које се доносе у оквиру политике условљености (*conditionality agreements*) (Williamson, 1983; Грујић и Поповић, 2017, стр. 42; Reyes, 2017, стр. 10).

Утицај у Фонду се посматра и кроз однос снага приликом гласања. САД у гласању учествују са око 16,5 одсто. Иако се не ради о већинској моћи, САД *de facto* има могућност вета на одлуке организације (Woods, 2003, стр. 93; Ravenhill, 2017, стр. 24). Илустрације ради, земље БРИКС-а заједно имају 8,09 гласова. Истовремено, Немачка, Француска и Уједињено Краљевство заједно имају 13,4 одсто гласова. Остатак Европске уније, без Италије, има 13,9 одсто гласова у ММФ-у. Посебна позиција коју уживају САД у ММФ-у и Свјетској банци детерминисана је чињеницом да су САД приликом стварања тих институција имале највећи утицај у креирању мандата, саме структуре организација и њихових сједишта (Woods, 2003, стр. 93).

Такер је на основу макроекономског модела у периоду 1984–1995. године, тестирао двије хипотезе (Thacker, 1999). Прва је да САД утичу на давање позајмица земљама које сматрају значајнијим за своју политику. Друга се односи на принцип награде и кажњавања за режиме који су уз политику САД или против ње (Woods, 2003, стр. 103). На основу наведених чињеница поставља се питање да ли креатори спољне политике САД могу одредити која ће влада примити

помоћ од стране ММФ-а. С тим у вези, да ли САД и друге велике силе могу утицати на реформе које ће земља спроводити? Према томе, посредно утичу на износ помоћи који се одобрава одређеним земљама.

Велики број студија случаја говори у прилог томе да САД утичу на услове споразума. На примјер, током 80-их година, САД су извршиле притисак на ММФ да се кредитира Аргентина (Killick, Gunatilaka & Marr, 1998). Наиме, у 1982. години администрација председника Регана извршила је притисак на Фонд да одобри 3,9 милијарди долара кредита у специјалним правима вучења (Cohen, 1985). Током 1995. године Клинтонова администрација је извршила притисак на Фонд да се пружи помоћ Мексику. Такође, значајно је истаћи да је амерички конгрес усвојио 60 амандмана (*legislative mandates*), тражећи од америчких представника у Фонду да искористе политику условљености ради постизања одговарајућих спољнополитичких циљева САД.

1. Карактеристике мисија ММФ-а и гласања у Извршном одбору ММФ-а

На основу емпиријских анализа утврђено је да ММФ даје веће зајмове земљама који су велики дужници америчких банака, него земљама које то нису (Oatley & Yackee, 2004). Такође, ММФ даје веће зајмове земљама које се сматрају ближним савезницима САД, тј. творци спољнополитичких одлука у САД користе утицај у Фонду да постигну своје финансијске и политике које су у вези са спољнополитичким циљевима (Oatley & Yackee, 2004, стр. 416). Узевши у обзир утицај који имају у поменутој организацији, Сједињене Државе су врло ефикасно, посредно, без превеликог излагања, користиле ММФ као инструмент испуњења својих геостратешких интереса (Woods, 2003, стр. 93). Сведберг (Swedberg, 1986, стр. 7) запажа да су „Сједињене Државе, заједно са појединим западним државама, присиљавале ММФ и Свјетску банку да им испуњавају жеље у сваком критичном тренутку у међународним економским односима“. Наведено можемо посматрати у контексту СФРЈ. Како би се подстакла удаљеност коју је преузео режим маршала Тита према Совјетском Савезу, америчка је влада подстакла Свјетску банку на одобравање зајма Југославији крајем четрдесетих година прошлог вијека. Америчка влада преферирала је подршку Југославији преко Банке, а не директном билатералном помоћи, због страха од критика у Конгресу од стране бројних парламентарца који су се противили било каквој подршци комунистичкога режима. Банка је Југославији помогла убрзо након удаљавања од совјетског блока 1948. године. Кенан је препоручио „дискретну и незаинтересовану подршку“ Западу, плашећи се руске реакције и свјестан да Конгрес неће бити вољан помоћи некој комунистичкој земљи. „Међународна банка“ била је одговарајуће средство за такву улогу, а мисија је сљедеће године отпутовала у Београд. Тадашњи председник Банке,

Јуџин Р. Блек (Eugene R. Black), отишао је лично да преговора директно са маршалом Титом (Karur, Lewis & Webb, 2011). У вези с наведеним, тестирали смо у којој мјери би смањивање изборних јединица или прага за доношење одлука у Извршном одбору утицало на коначне одлуке ММФ-а и позицију великих „играча“, прије свега, САД.

Просјечна мисија Фонда за одобрење новог аранжмана траје двије до три недеље (Ђого, 2010, стр. 218). Процес почиње доласком тима ММФ-а у земљу. Тим чине четири до шест чланова из различитих одсјека Фонда. Пракса је да се унапријед саставе упитници на основу којих тим треба да прикупи податке. Међутим, имајући у виду жељене макроекономске, углавном познате показатеље, мисија се фокусира на процјену вриједности посматраних параметара у сарадњи с властима земље у будућности. Осим тога, постоје одређене специфичности, у зависности од историје земље, у отплати кредита и врсти кредита о којем се ради. На примјер, уколико се ради о олакшицама за структурно прилагођавање, приликом оцјене параметара и одлучивања о испуњености услова за добијање кредита, биће потребно консултовати особље Свјетске банке. Чињеница да земља тражи помоћ од ММФ-а указује на то да ситуација у земљи није повољна. С тим у вези, према правилима ММФ-а, тим који је посјетио земљу даје одређене макроекономске препоруке, које не треба да буду конкретне, нити да се уплићу у законодавство у земљи. У складу с тим, пут за достизање жељених циљева препуштен је самој земљи. У пракси, мисије ММФ-а, усљед очигледног дебаланса у земљи, често одступају од овог правила. У већини случајева оставља се земљи да се изјасни на који начин настоји да достигне постављене (макроекономске) циљеве. Као резултат преговора настају мјере за достизање тих циљева. Ове мјере се дефинитивно прецизирају у „писму о намјерама“, које потписују званичници земље која тражи помоћ. Потписано писмо се доставља генералном директору, заједно с потписаном молбом за финансијску помоћ. Генерални директор достављене документе, заједно са извјештајем тима, подноси Извршном одбору, који доноси одлуку о давању или недавању зајма (Leech, 2017, стр. 3–15). У пракси, Одбор готово увијек прихвата захтјев, будући да је писмо резултат усаглашених ставова представника ММФ-а и званичника земље (Ђого, 2010, стр. 219). Међутим, ММФ може да обустави даље кориштење средстава, тј. транши, ако се утврди да се земља стриктно не придржава преузетих обавеза по Меморандуму.

Активности и политике ММФ-а спровode се на основу Споразума (*Articles of Agreement*) а извршавају се дјеловањем Одбора гувернера (*A Board of Governors*), затим извршног одбора (*An Executive Board*) и управљачког директора (*A Managing Director*), с тимом од преко 2.000 запослених. ММФ-ом управља Одбор гувернера, као највиши орган. У овај одбор свака земља именује или министра финансија (увијек из САД), или гувернера централне банке (већина европских земаља) (Вукадиновић, 2005, стр. 151).

Фондом оперативно управља Извршни одбор, који чине 24 члана (Keeney, 2017, стр. 88). Осам именују гувернери централних банака најразвијенијих свјетских земаља, а 16 се бира по регионима, и они се мијењају (Табела 1). По правилу, у Одбору гувернера највише гласачких права имају они који фонду дају на располагање највише средстава – најразвијеније земље. Извршни одбор најчешће доноси одлуке на основу консензуса, али се понекад и формално гласа. На крају већине формалних расправа, Одбор доноси оно што је познато као сажетак (*summing up*), који сажима све ставове. Неформалне расправе се могу одржати како би се разговарало о сложеним питањима која су још у прелиминарној фази (IMF, 2017). Мекнамара и Муније (McNamara & Meunier, 2002) тврде да би, с обзиром на јединствену монетарну политику, било разумно за земље еврозоне да се реорганизирају у ММФ-у, те да имају кохерентнију и поједностављенију групу. Међутим, веће земље еврозоне имале би тенденцију задржавања оваквог односа снага, јер, за разлику од ЕУ, велике земље и даље имају доминантну улогу. У складу с тим, могуће је формулисати следећу хипотезу:

X1: Промјеном снага у Извршном одбору велике земље не би имале мањи утицај, односно не би им требало више других земаља да задрже своју моћ у доношењу одлука.

2. Методологија

У прошлости су земље често мијењале изборне јединице. Према томе, чини се да од саме гласачке моћи важнију улогу има потрага за утицајном позицијом у Фонду у изборној јединици (директор, алтернативни директор, виши савјетник, савјетник), као и прилика за географска разматрања (Brandner, Grech & Paterson, 2009, стр. 5).

Литература о питањима гласачке моћи у ММФ-у готово искључиво се фокусира на индекс снаге (*voting power*) који предлажу Пенроз и Банзхаф (Penrose & Banzhaf), те на могућност блокаде или вета (*veto power*), коју је представио Колеман (Coleman) (Brandner, Grech & Paterson, 2009, стр. 2).

2.1. Absolute Banzhaf Index / Penrose Index

Након увођења стандардизованог Банзхаф индекса, теоретичари игара примјетили су да су неке информације изгубљене у процесу стандардизације (Brandner, Grech & Paterson, 2009). За добијање изгубљених података Даби и Шепли (Dubey & Shapley, 1979) предложили су нешто другачији поступак калкулације, назван Апсолутни Банзхаф индекс. Како наводе Питер Морис (Peter Morriss, 1987), те Фелсентал и Мачовер (Felsenthal & Machover, 1998), ову је идеју најпре представио Л. С. Пенроз (L. S. Penrose, 1946). Деценијама је Пенрозов посао био неопажен, док није „откривен“ 80-их година прошлог вијека. Индекс је тренутно најпознатији (и како би се избегла конфузија, користимо

Апсолутни Банзхаф индекс и Пенрозов индекс. Индекс је збир гласача који су подијељени бројем 2^{n-1} . Апсолутни Банзхаф израчунава се као:

$$\beta_i = \frac{\sum_{S \subseteq N} [v(S) - v(S/\{i\})]}{2^{n-1}}$$

гдје је n број учесника у „игри“ тј. гласању $v(S) = 1$ ако и само ако је:

$$S \in W \Leftrightarrow \sum_{i \in S} w_i \geq g$$

гдје је q квота потребна за усвајање одређене одлуке. У супротном је $v(S) = 0$.

Називник представља број коалиција (побједничких или губитничких) у којима се налази бирач, тј. земља. Дакле, када посматрамо четири играча, тј. гласача, укупан број коалиција у њима је 16, али $2^4 - 1 = 15$. Тада се анализира у колико од тих (побједничких) коалиција је посматрани бирач „критичан“, тј. онај од чије гласања зависи одлука. Напомињемо да индекс β_i није релативни индекс, већ апсолутни. У овом индексу „критични гласачи“, тј. земље које доносе превагу, јесу земље које се налазе унутар добитних коалиција, а у случају повлачења њиховог гласа, коалиција у којој су биле неће имати побједу. Дакле, индекс се интерпретира као проценат одређеног гласача да утиче на исход гласања, тј. да његов глас донесе позитиван исход.

2.2. Coleman Preventive Power Index

Почетком седамдесетих година прошлог вијека Џејмс С. Колеман дефинисао је три различита индекса моћи, један за бирачко тијело (колеktivност) у цјелини и два за појединачне бираче (Coleman, 1971). Индекси се називају Колеманова моћ или потенцијал да се спријечи акција, тј. да се онемогући усвајање одређене одлуке. Дакле, Колеманов превентивни индекс снаге мјери могућности индивидуалног бирача да блокира неку одређену одлуку. Формално, бирачева моћ блокаде израчунава се као:

$$P_i = \frac{\sum_{S \subseteq N} [v(S) - v(S/\{i\})]}{\sum_{S \subseteq N} [v(S)]}$$

Индекс се може тумачити како би се добио одговор на питање: „Колико износи вјероватноћа да гласач блокира одлуку?“ Разлика у индексу у односу на стандардни или апсолутни Банзхаф индекс јесте називник који представља број

добитних коалиција. Као и у апсолутном индексу Банзхаф, називник је збир свих бирача. Индекс превентивне снаге Колеман није релативни индекс.

3. Истраживање: – Консолидација гласова земаља из Европе у Извршном одбору ММФ-а

Да бисмо проводили емпиријску анализу, морамо прилагодити садашњу структуру изборних јединица и успоставити изборне јединице земаља из Европе. У овом раду не разрађујемо „споразум о изборној јединици“ (*constituency agreement*), већ само тестирамо могућност да земље из ЕУ буду организоване у двије изборне јединице. Према томе, не бавимо се питањима као што су поступци припреме одлука, извјештавање, мотиви гласања итд. Не дајемо приједлоге о расподјели извршних позиција, нити о другим позицијама, ни, мада смо свјесни да су то највећи проблеми, односно препреке, о прекрајању изборних јединица, а самим тим и о формирању двије јединице из Европе. Дакле, суочавање с тим, првенствено политичким питањима, јесте изван предмета овог рада. За обраду података кориштени су статистички пакет SPSS и *Microsoft Office Excel*.

Тренутно САД имају квоту од 16,52% гласова. У случају када је праг за одлучивање 50%, вјероватноћа да САД утиче на исход гласања, тј. да гласање САД донесе позитиван исход по САД, износи 20,32% (Табела 1). Када је праг за одлучивање 66%, вјероватноћа да САД утиче на исход гласања, тј. да гласање САД донесе позитиван исход, износи 13,12%. Када је праг за одлучивање 85%, вјероватноћа да САД утиче на исход гласања, тј. да гласање САД донесе позитиван исход, износи 6,43%. Дакле, с повећањем прага за одлучивање, могућност САД да „погурају“ неку одлуку се смањује. С друге стране, када праг за одлучивање износи 50%, вјероватноћа да САД могу да блокирају неку одлуку износи 62,23%. Када праг за одлучивање износи 66%, вјероватноћа да САД могу да блокирају неку одлуку износи 96,54%. На крају, када праг за одлучивање износи 85%, вјероватноћа да САД могу да блокирају неку одлуку износи 100%. Дакле, с повећањем прага за одлучивање, могућност САД да „блокирају“ неку одлуку се повећава. За Јапан, Кину, Холандију, Њемачку и Шпанију вриједи нешто другачије правило. Попут Гаусове криве, могућност да „погурају“ одређену одлуку највећа је око 66%, док са лијеве и десне стране та могућност опада. За остале земље могућност да „погурају“ одређене одлуке највише расте са повећањем прага за доношење одлуке. Слично је и са могућношћу да се блокира одређена одлука. Она готово у свим случајевима расте заједно с повећањем прага за доношење одлуке. Изузетак су САД. Због великог процентуалног учешћа, могућност за „блокирање“ опада с помјерањем прага за одлучивање на 50%.

Табела 1: Вриједности PBI-а и CI-а при тренутном саставу Извршног одбора ММФ-а

Земља	Број земаља	Укупан број гласова	Број гласова у %	PBI 50%	CI 50%	PBI 66%	CI 66%	PBI 85%	CI 85%
САД	1	831.407	16,52	20,32	62,23	13,12	96,54	6,43	100,00
Јапан	1	309.670	6,15	5,89	18,04	6,41	47,12	5,79	90,10
Кина	1	306.294	6,09	5,83	17,87	6,34	46,66	5,77	89,76
Холандија	15	273.058	5,43	5,20	15,91	5,65	41,60	5,48	85,30
Њемачка	1	267.809	5,32	5,09	15,59	5,54	40,75	5,42	84,41
Шпанија	8	267.224	5,31	5,08	15,56	5,53	40,67	5,42	84,30
Индонезија	13	218.545	4,34	4,14	12,69	4,52	33,22	4,83	75,09
Италија	6	207.948	4,13	3,94	12,07	4,30	31,62	4,67	72,65
Француска	1	203.016	4,03	3,85	11,78	4,19	30,85	4,58	71,31
УК	1	203.016	4,03	3,85	11,78	4,19	30,85	4,58	71,31
Кореја	16	196.182	3,91	3,73	11,43	4,07	29,92	4,49	69,84
Канада	12	170.118	3,38	3,22	9,87	3,52	25,87	4,02	62,51
Шведска	8	165.460	3,29	3,14	9,60	3,42	25,17	3,92	61,06
Турска	8	162.344	3,23	3,08	9,43	3,36	24,72	3,87	60,19
Бразил	11	154.590	3,07	2,93	8,96	3,19	23,49	3,72	57,83
Индија	4	153.662	3,05	2,91	8,90	3,17	23,34	3,70	57,52
Ј.Африка	23	149.630	2,97	2,83	8,67	3,09	22,73	3,62	56,26
УАЕ	13	148.762	2,96	2,82	8,64	3,08	22,65	3,61	56,12
Швајцарска	8	138.336	2,75	2,62	8,02	2,86	21,04	3,40	52,87
Руска Ф.	1	130.502	2,59	2,47	7,55	2,70	19,83	3,20	49,76
Иран	7	110.849	2,21	2,10	6,45	2,30	16,91	2,81	43,64
С. Арабија	1	101.391	2,02	1,92	5,89	2,10	15,45	2,57	39,93
Конго	23	81.644	1,63	1,55	4,75	1,70	12,47	2,09	32,56
Аргентина	6	80.157	1,59	1,51	4,63	1,65	12,17	2,05	31,87
Укупно	189	5.031.614	100	100		100		100	

Извор: Калкулације аутора на основу података са сајта ММФ-а

Током 2007. године Кенен (Kenen) покреће идеју реорганизације земаља чланица ЕУ са шест изборних јединица (по једна за Њемачку, Француску и Уједињено Краљевство и три за остале државе чланица) на двије. У раду ћемо пратити сугестије које дају Eurodad (2006), Труман (Truman, 2006), Берд и Роландс (Bird & Rowlands, 2006, стр. 168), те Ахерн и Ајкенгрин (Ahearne & Eichengreen, 2007), о успостављају двије изборне јединице из земаља Европе – једне коју чине земље еврозоне, и другог изборног тијела, које чине земље које нису усвојиле евро као платежно средство. Осим нужних промјена произашлих повлачењем држава чланица ЕУ из њихових тренутних изборних јединица, настојимо задржати тренутну структуру сваке изборне јединице непромијењеном. Међутим, није реално очекивати да би преостале државе из Европе са малим квотама преостале у „својим“ изборним јединицама. На примјер, у изборној јединици преостала би Албанија са Сан Марином, које заједно имају 4.815 гласова, или 0,10% квоте. Такође, у истој јединици преостају Исланд и Норвешка, које заједно имају 43.695 гласова или 0,87% квоте. Трећа група су Бјелорусија и Турска, са 58.622 гласова, или 1,17%. Посљедња група су

Азербејџан, Казахстан, Киргистан, Србија, Швајцарска, Таџикистан, Туркменистан, који имају 95.917 гласова, или 1,91% квоте. Свеукупно, ових 14 држава смо у нашем моделу ставили у једну јединицу, која има 203.049 гласова, тј. 4,04% квоте, што је готово као Француска и Уједињено Краљевство сада (Табела 2).

Табела 2: Вриједности PBI-а и CI-а при предложеном саставу Извршног одбора ММФ-а

Земља	Број земаља	Укупан број гласова	Број гласова у %	PBI 50%	CI 50%	PBI 66%	CI 66%	PBI 85%	CI 85%
САД	1	831.407	16,52	14,95	37,63	18,82	831.407	16,52	14,95
Јапан	1	309.670	6,15	6,09	15,32	5,93	309.670	6,15	6,09
Кина	1	306.294	6,09	6,03	15,17	5,88	306.294	6,09	6,03
Мексико	7	170.404	3,39	3,30	8,30	3,28	170.404	3,39	3,30
Индонезија	13	218.545	4,34	4,24	10,66	4,19	218.545	4,34	4,24
Кореја	16	196.182	3,90	3,81	9,58	3,76	196.182	3,90	3,81
Канада	11	134.154	2,67	2,59	6,51	2,58	134.154	2,67	2,59
Бразил	11	154.590	3,07	2,98	7,50	2,97	154.590	3,07	2,98
Индија	4	153.662	3,05	2,96	7,45	2,95	153.662	3,05	2,96
Ј.Африка	23	149.630	2,97	2,89	7,26	2,87	149.630	2,97	2,89
УАЕ	13	148.762	2,96	2,88	7,24	2,86	148.762	2,96	2,88
Казахстан	7	95.917	1,91	1,85	4,66	1,86	95.917	1,91	1,85
Руска Фед.	1	130.502	2,59	2,51	6,32	2,50	130.502	2,59	2,51
Авганистан	7	110.849	2,20	2,13	5,37	2,12	110.849	2,20	2,13
С. Арабија	1	101.391	2,02	1,95	4,92	1,95	101.391	2,02	1,95
Конго	23	81.644	1,62	1,57	3,94	1,57	81.644	1,62	1,57
Аргентина	6	80.157	1,59	1,54	3,87	1,53	80.157	1,59	1,54
Њемачка	19	1.080.061	21,47	24,13	60,72	21,27	1.080.061	21,47	24,13
У.Краљевство	9	409.837	8,15	8,36	21,05	7,89	409.837	8,15	8,36
Остале	15	167.956	3,35	3,26	8,21	3,24	167.956	3,35	3,26
Укупно	189	5.031.614	100	-	100	-	5.031.614	100	-

Извор: Калкулације аутора на основу података са сајта ММФ-а

4. Дискусија резултата истраживања

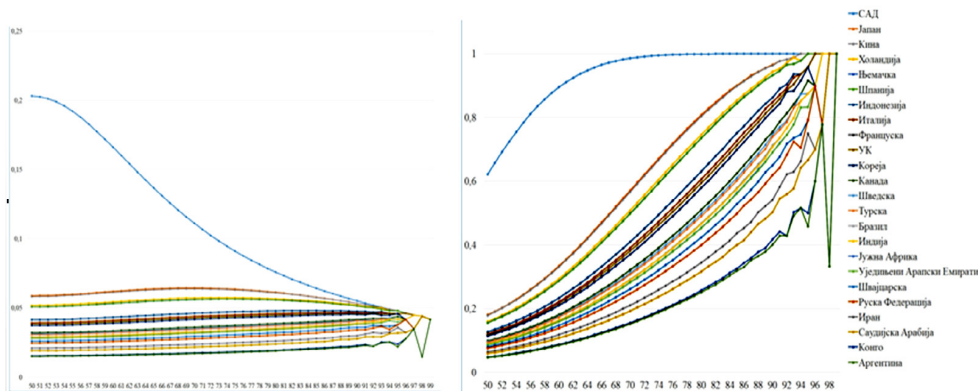
У анализи смо се држали техничких претпоставки које се односе на учешће земаља у изборним јединицама, без предлагања нове структуре Извршног одбора за поједине земље. Као резултат добили смо табеле које приказују тренутни и предложени састав Извршног одбора. У раду смо анализирали расподјелу гласачких снага по изборним јединицама у ММФ-у у Извршном одбору у тренутном саставу и предложеном саставу са 20 изборних јединица. Анализирали смо резултате за различите прагове за доношење одлуке од 50% до 99% (Слика 1). Упоредили смо релативне „добитке“ и „губитке“ за одређену земљу у оба случаја – при тренутној и при измјењеној структури изборних јединица Извршног одбора за земље, тј. за изборне јединице. Дакле, број гласова остаје, те

се процентуално учешће не нарушава. Однос по изборним јединицама се мијења у малој мјери, што се посредно одражава на могућност утицаја приликом гласања. Највећа разлика је на примјеру САД.

Након проведеих израчунавања, запазили смо да добијене функције нису линеарне, нити једноставно пропорционалне. На примјер, у случају када глас САД треба да донесе превагу приликом смањивања прага за доношење одлуке, њихов значај опада. Међутим, што је „значај“, тј. утицај земље, односно њен број гласова, већи – промјене које спомињемо су мање видљиве у случају да је она „критичан гласач“. Према томе, иако се не ради о већинској моћи, праг за одлучивање од 85% ипак даје једној земљи, или „коалицији“ земаља, могућност вета на одлуке Фонда, што је у складу са закључцима које су дали Ахерн и Ајкенгрин (Ahearne & Eichengreen, 2007). С тим у вези, резултати потврђују закључке према којима би Европа имала већу моћ приликом одлучивања „када би говорила једним гласом“, што је у складу са закључцима до којих су дошли Труман (Truman, 2006) и остали. С друге стране, допринос нашег истраживања огледа се у анализи промјена изборних јединица на позицију „великих играча“ попут САД. У случају да се праг за одлучивање помјери на 50%, вјероватноћа да САД утиче на исход гласања, тј. да гласање донесе позитиван исход за САД, смањила би се на 14,95%, тј. за 5,37%. Када би праг за одлучивање био 66%, вјероватноћа да САД утиче на исход гласања, тј. да гласање САД донесе позитиван исход, износила би 18,82%, тј. повећао би се за 5,697%. При тренутном прагу за одлучивање од 85%, вјероватноћа да САД утиче на исход гласања, тј. да гласање САД донесе позитиван исход, повећала би се на 16,52%. С друге стране, када праг за одлучивање износи 50%, вјероватноћа да САД могу да блокирају неку одлуку износи 62,23%. Када праг за одлучивање износи 66%, вјероватноћа да САД могу да блокирају неку одлуку износи 96,54%. На крају, када праг за одлучивање износи 85%, вјероватноћа да САД могу да блокирају неку одлуку износи 100% (Слика 1).

Истраживање је показало да за земље с малом квотом у односу на број гласова прегруписавање готово да нема улогу при постојећем прагу за одлучивање. Наиме, индекс гласачке моћи показује да је без прављења коалиција готово немогуће „погурати“ одређене одлуке, без обзира на праг за одлучивање. С друге стране, Колеманов индекс показује да се с повећањем прага за одлучивање повећава и могућност да и мале земље добију на „важности“.

Слика 1: Индекс гласачке моћи (Penrose-Banzhaf index) и Колеманов индекс (Coleman's veto power index) као функција прага за већину

Извор: Калкулација аутора

Закључак

У раду смо показали да ММФ може бити један од инструмената спровођења спољнополитичких, тј. геостратешких интереса САД. Иако се не ради о већинској моћи, САД има могућност вета на одлуке организације. Међутим, чињеница да земља тражи помоћ од ММФ-а указује на то да ситуација у земљи није повољна. С тим у вези, тим који је посетио земљу даје одређене препоруке и утиче на процесе у земљи. С друге стране, Извршни одбор најчешће доноси одлуке на основу консензуса. Према томе, потврдили смо хипотезу према којој консолидовањем гласова у Извршном одбору велике земље не би имале мањи утицај, односно не би им било потребно више других земаља да задрже своју моћ у доношењу одлука. Главни допринос огледа се у томе да предочене калкулације баце ново свјетло на улогу САД и великих земаља у одлучивању ММФ-а, јер ММФ може бити један од инструмената спровођења спољнополитичких (геостратешких) интереса САД и других земаља које имају велики број гласова у Фонду. САД имају велики утицај на обликовање циљева и политику коју спроводи ММФ. У том контексту, на основу емпиријских резултата, дошло се до закључка да, иако се не ради о већинској моћи, ова позиција ипак даје САД могућност вета на одлуке организације. Међутим, прегруписивање земаља по изборним јединицама при тренутном прагу за доношење одлука није од великог значаја за доношење одлука. Од много већег утицаја јесте праг за доношење одлука.

Велики број студија случаја говори у прилог томе да САД утичу на услове споразума са ММФ-ом. С друге стране, у пракси се одлуке у Извршном одбору готово по правилу доносе консензусом, будући да је писмо о намјерама резултат усаглашених ставова представника ММФ-а и званичника земље. С тим у вези,

сам однос снага у Извршном одбору није од пресудног значаја. Много је важнији „утисак“ мисије „са терена“ и „понашање“ земље која тражи помоћ од ММФ-а прије самог гласања.

Литература

About the IMF: Governance Structure. Governance Structure. Преузето 30. јула 2017. са сајта <https://www.imf.org/external/about/govstruct.htm>.

Ahearne, A., & Eichengreen, B. (2007). External monetary and financial policy: a review and a proposal. *Fragmented Power: Europe and the Global Economy*, 135–162.

Articles of Agreement of the International Monetary Fund. Преузето 30. јула 2017. са сајта <https://www.imf.org/external/about/govstruct.htm>.

Bird, G., & Rowlands, D. (2006). IMF quotas: Constructing an international organization using inferior building blocks. *The Review of International Organizations*, 1(2), 153–171.

Brandner, P., Grech, H., & Paterson, I. (2009). Unifying EU representation at the IMF executive board: A voting and veto power analysis (бр. 245). *Reihe Ökonomie/Economics Series, Institut für Höhere Studien (IHS)*.

Cohen, Benjamin J. (1985). International debt and linkage strategies: some foreign-policy implications for the United States. *International Organization* 39(4), 699–727.

Coleman, J. S. (1971). Control of collectivities and the power of a collectivity to act. *Social choice*, 269–300.

Ђого, М. (2010). Међународни монетарни фонд – од идеје до савремене праксе. *Зборник радова Економског факултета у Источном Сарајеву*, (4), 211–222.

Dubey, P., & Shapley, L. S. (1979). Mathematical properties of the Banzhaf power index. *Mathematics of Operations Research*, 4(2), 99–131.

Eurodad (2006). *European Coordination at the World Bank and International Monetary Fund: A Question of Harmony*. Brussels: Eurodad.

Felsenthal, Dan S. & Moshé, M. (1998). *The Measurement of Voting Power: Theory and Practise, Problems and Paradoxes*. Cheltenham: Edward Elgar.

Грујић, М., и Поповић, Д. (2017). Економске и политичке последице напуштања првобитних начела Међународног монетарног фонда. *Бања Лука: Financing*, 8 (2), 37–49.

IMF Members' Quotas and Voting Power, and IMF Board of Governors; Преузето 1. августа 2017. са сајта <https://www.imf.org/external/np/sec/memdir/eds.aspx>.

Kapur, D., Lewis, J. P., & Webb, R. C. (2011). *The World Bank: its first half century* (Бол. 1). Brookings Institution Press.

Keeney, Mary J. (2017). The Policy Framework of the International Monetary Fund (IMF): An Overview of Recent Developments. *Quarterly Bulletin Articles*, Central Bank of Ireland, 92–102.

Kenen, P. B. (2007). *Reform of the International Monetary Fund*. New York: Council on Foreign Relations.

Keohane, R. O. (2005). *After hegemony: Cooperation and discord in the world political economy*. Princeton University Press.

Killick, T., Gunatilaka, R., & Marr, A. (1998). *Aid and the political economy of policy change*. Psychology Press.

Leech D. (2017). Transparency and Democracy in the Governance of the International Monetary Fund and Reforms in Progress: A Voting Power Analysis. Sciso E. (yp.) *Accountability, Transparency and Democracy in the Functioning of Bretton Woods Institutions* (стр. 3–15), Springer.

McNamara, K. R., & Meunier, S. (2002). Between national sovereignty and international power: what external voice for the euro?. *International Affairs*, 78(4), 849–868.

Morriss, P. (1987). *Power: A Philosophical Analysis*. Manchester: Manchester University Press.

Oatley, T., & Yackee, J. (2004). American interests and IMF lending. *International Politics*, 41(3), 415–429.

Penrose, L. S. (1946). The elementary statistics of majority voting. *Journal of the Royal Statistical Society*, 109(1), 53–57.

Reyes, L. (2017). The link between the current international monetary non-system, financialization and the Washington consensus. *Research in International Business and Finance*, 42, 429–441.

Ravenhill, J. (2017). *Global political economy*. Oxford: Oxford University Press.

Swedberg, R. (1986). The doctrine of economic neutrality of the IMF and the World Bank. *Journal of Peace Research*, 23(4), 377–390.

Smith Jr, F. L. (1984). The politics of IMF lending. *Cato Journal*., 4, 211.

Thacker, S. C. (1999). The high politics of IMF lending. *World politics*, 52(1), 38–75.

Truman, E. M. (2006). Rearranging IMF Chairs and Shares: The Sine Qua Non of IMF Reform. Truman, E. (ур.), Reforming the IMF for the 21st Century. Institute for International Economics. Special Report 19.

Вукадиновић, Р. Д. (2005). Међународно пословно право: општи део. Београд: Правни факултет, Центар за право Европске уније.

Woods, N. (2003). The United States and the international financial institutions: Power and influence within the World Bank and the IMF. Foot, M. and Mastanduno (ур.), US Hegemony and International Organizations (стр. 92–114), Oxford.

Williamson, J. (1983). The Washington Consensus as policy prescription for development. Development Challenges in the 1990s: Leading Policy Makers Speak From Experience, 33–53.

Summary

The subject of this paper is to analyse the voting power in the Executive Committee of the IMF using the Penrose-Banzhaf Index and the Kolemian's Index. The paper showed that the reorganization of countries by constituencies at the current decision-making threshold is not of great importance for decision-making. The much greater influence is the decision-making threshold. We have shown that the ratio of forces in the Executive Board is not crucial for decision-making. Much more important is the "impression" from the "field" and "behavior" of the country seeking IMF assistance before voting.